

V L A A M S   P A R L E M E N T

Zitting 2008-2009

24 maart 2009

VOORSTEL VAN RESOLUTIE

– van mevrouw **Margriet Hermans** –

betreffende kinderarbeid in de bedrijfsketen

TOELICHTING

DAMES EN HEREN,

1. Probleemstelling

Kinderarbeid wordt gedefinieerd als de economische exploitatie van kinderen.¹ Doorgaans is kinderarbeid gevaarlijk voor de lichamelijke, geestelijke, zedelijke, intellectuele of maatschappelijke ontwikkeling en verstoort het de scholing van kinderen.

We zouden ons kunnen afvragen of kinderarbeid op zich een ernstig probleem vormt. In België zijn er ook jongeren die een centje bijverdienen door middel van een bijbaantje als babysit, krantenbezorger, klusjesman enzovoort. Dat vormt inderdaad geen enkel probleem. Er is slechts sprake van een probleem indien het werk dat kinderen verrichten, hun ontwikkeling of hun gezondheid bedreigt. Ook als kinderen door hun werk niet meer naar school kunnen gaan, wordt het problematisch. Tot het begin van de vorige eeuw hadden we in België te maken met economische exploitatie van kinderen binnen onze bedrijven. Dankzij het invoeren van de leerplicht en tal van nationale wetten die kinderarbeid tegengaan, is daar een einde aan gekomen. Hoewel er in West-Europa, Amerika en Australië bijna geen kinderarbeid meer plaatsvindt, kan dat niet doorgetrokken worden naar alle landen van de wereld. Het zijn vooral kinderen uit arme gezinnen of rurale gebieden, die het meeste risico lopen om economisch uitgebuit te worden. Kinderarbeid kan betrekking hebben op allerlei soorten werk, maar meestal bevindt het werk zich in de clandestiene sfeer. Kinderen komen als arbeidskrachten vooral terecht in workshops, fabrieken, de mijnbouw of de landbouw, maar worden tevens ingezet als personeel in een rijk gezin. Voorbeelden van producten die voortvloeien uit kinderarbeid, zijn: sigaretten, tapijten, edelstenen, ertsen, kledij, schoenen, bakstenen, lucifers, suiker enzovoort. Door hun betrokkenheid in het economische proces komen sommige kinderen in contact met gevaarlijke situaties, gevaarlijke apparatuur en chemische stoffen, zoals pesticiden en zuren. In de economische exploitatie van kinderen is er sprake van een genderverdeling. Zo worden meisjes meestal ingezet voor huishoudelijke taken. Daardoor lopen zij meer risico om uitgebuit en (seksueel) misbruikt te worden. De jongens worden ingezet om zware fysieke taken te leveren. Dat

zorgt ervoor dat vooral hun gezondheid geschaad kan worden.

De causale factor van kinderarbeid ligt meestal bij armoede. Het kan echter ook het resultaat zijn van maatschappelijke percepties ten aanzien van kinderen. Die percepties komen voor sommige bedrijven en overheden immers zeer goed uit. Als kinderarbeid wordt getolereerd, dan wordt er ook geen moeite gedaan om te zorgen voor onderwijs voor de kinderen en een beter loon voor volwassen arbeidskrachten.

Wegens de illegale sfeer waarbinnen kinderarbeid zich bevindt, is het moeilijk om nauwkeurige statistische gegevens erover te presenteren. Schattingen van UNICEF (United Nations Children's Fund) stellen dat 148 miljoen kinderen tussen de vijf en de veertien jaar economisch uitgebuit worden.² Dat betekent dat één op de zes kinderen in de wereld te maken heeft met kinderarbeid. Sub-Sahara Afrika wordt gekenmerkt door het hoogste percentage van kinderarbeid. De cijfers worden daar geschat op 69 miljoen kinderen. Zuid-Azië volgt als tweede, met een aantal van ongeveer 44 miljoen kinderen. Nationale cijfers zijn terug te vinden in het laatste rapport van UNICEF's jaarlijkse publicatie 'The State of the World's Children'.

Om kinderarbeid tegen te gaan werden een aantal internationale verdragen, conventies, en programma's ingevoerd.

- Het Universeel Verdrag van de Mensenrechten stelt dat “iedereen recht heeft op onderwijs” en ook: “Aan de ouders komt in de eerste plaats het recht toe om de soort van opvoeding en onderwijs te kiezen, welke aan hun kinderen zal worden gegeven.”³
- De International Labour Organization (ILO), is de belangrijkste instantie inzake het bepalen van arbeidsnormen.⁴ De organisatie ijvert ervoor door middel van aanbevelingen en afspraken kinderarbeid effectief uit te roeien. De belangrijkste conventie inzake de strijd tegen kinderarbeid is ‘The worst Forms of Child Labour Convention’ (1999).

¹ UNICEF: (1999) *Conventie van de Rechten van Het Kind, artikel 32.1*. http://www.unicef.org/magic/resources/CRC_dutch_language_version.pdf.

² UNICEF: (2008). *Child protection from violence, exploitation and abuse*. http://www.unicef.org/protection/index_childlabour.html.

³ OHCHR: (2008). *Universele Verklaring van de Rechten van de Mens*. <http://www.unhchr.ch/udhr/lang/dut.htm>.

⁴ International Labour Organization (2008): *workers' Activities: Child Labour*. <http://www.ilo.org/public/english/dialogue/actrav/genact/child/index.htm#>.

Die werd ondertussen geratificeerd door 167 landen (waaronder ook België). Het meest prominente programma om kinderarbeid uit te roeien is ‘The International Programme on the elimination of Child Labour’.

- Tot slot hebben we ook nog ‘The UN Convention on the Rights of the Child’⁵. Vanuit dat verdrag wordt gesteld dat “de betrokken staten het recht van het kind erkennen om beschermd te worden tegen economische uitbuiting en tegen elk werk dat gevaarlijk kan zijn, de opvoeding kan hinderen of schadelijk kan zijn voor de gezondheid of de fysieke, mentale, geestelijke, morele of sociale ontwikkeling van het kind”. Het verdrag werd door 192 landen geratificeerd (ook door België).

Ook ondernemingen kunnen zich engageren in de strijd tegen kinderarbeid.

- Zo bestaat er een OESO-richtlijn (Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling) voor verantwoord gedrag bij multinationale ondernemingen.⁶ In de niet-bindende richtlijnen voor ondernemingen wordt onder meer verwezen naar de ILO-verklaringen en -conventie met als doel bedrijven een positieve rol te laten spelen inzake economische exploitatie van kinderen. Men benadrukt tevens de mogelijkheid dat bedrijven kunnen bijdragen tot het zoeken naar duurzame oplossingen voor de kwestie.
- Op internationaal niveau biedt ‘The United Nations Global Compact’ de kans dat bedrijven zich engageren voor tien principes op het gebied van arbeidsnormen, milieunormen, mensenrechten en de strijd tegen corruptie. Het vijfde principe is gericht op de afschaffing van kinderarbeid. Reeds 5000 ondernemingen over meer dan 120 landen tonen de bereidheid zich voor die tien principes te engageren. Daarbij moet wel vermeld worden dat de meeste van die bedrijven gebonden zijn aan ontwikkelde landen (developed countries) of aan landen met een economie die zich aan het ontwikkelen is (emerging economies).

Ondanks de bindende en vrijwillige afspraken, blijkt echter dat kinderarbeid nog steeds wereldwijd aanwezig is, ook in de bedrijfsketen. De mondialisering begint immers door te wegen op sociale en ethische

principes. Vele bedrijven beschouwen het gebrek aan sociale bescherming als uitnodigend voor investeringen en productie van goederen tegen lage kostprijs. De verplaatsing van goederen naar lageloonlanden is uiteraard economisch interessant, maar die landen nemen het vaak niet zo nauw met de bescherming en de rechten van de arbeider en het kind.

2. Doelstelling: uitfraseren kinderarbeid in toeleveringsketens van internationale bedrijven

Op dit moment is nog steeds niet duidelijk welke internationale bedrijven in hun toeleveringsketens gebruikmaken van kinderarbeid. Zij kunnen of willen doorgaans die informatie niet prijsgeven. Het bekendmaken van die informatie is echter van groot belang. Het bewust of onbewust gebruikmaken van kinderarbeid is namelijk in strijd met het Belgische mensenrechtenbeleid. In België staan mensenrechten op internationaal, bilateraal, regionaal en nationaal niveau hoog aangeschreven.⁷ In de laatste strategienota van de Federale Overheidsdienst Buitenlandse zaken, Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking werd nogmaals herhaald dat België ijvert voor een globaal partnerschap inzake duurzame uitroeiing van kinderarbeid. Daarbij moeten internationale normen en verbintenissen die op die materie betrekking hebben, gerespecteerd worden. België engageert zich tevens om partnerlanden aan te moedigen de oorzaken van kinderarbeid weg te werken. Onze overheid dient zich daarom te richten op een coherente en geïntegreerde aanpak waarbij verschillende beleidsinstrumenten ingezet worden om de strijd tegen kinderarbeid aan te gaan. Daarnaast moet er naar alternatieven worden gezocht voor de kinderen en hun families opdat het niet meer nodig zou zijn dat er met kinderen gewerkt wordt. Onderwijs kan daarbij een prominente rol vervullen.

Margriet HERMANS

⁵ UNICEF (2008). *Convention on the Rights of the Child*. http://www.unicef.org/crc/index_30229.html.

⁶ OECD: 2000. *The OECD Guidelines for Multinational Enterprises*. www.oecd.org/dataoecd/56/36.

⁷ FOD Buitenlandse Zaken, Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking (2008). *Buitenlands Beleid van België: Mensenrechten. Mensenrechten en humanitaire acties*. <http://www.diplomatie.be/nl/policy/policynotedetail.asp?TEXTID=969>.

VOORSTEL VAN RESOLUTIE

Het Vlaams Parlement,

– overwegende dat:

- 1° kinderarbeid in strijd is met het Belgische mensenrechtenbeleid;
- 2° bedrijven die gebruikmaken van kinderarbeid, niet gewenst zijn;
- 3° Nederland een soortgelijk voorstel goedkeurde op 22 april 2008;

– vraagt de Vlaamse Regering:

- 1° om ondernemingen die overheidssubsidies verkrijgen, meegaan op handelsmissies, kredieten ontvangen of op een andere manier steun ontvangen van de overheid inzicht te laten verschaffen of er in hun toeleveringsketen al dan niet gewerkt wordt met kinderarbeid;
- 2° in samenspraak met de sociale partners vast te leggen dat ondernemingen, in hun jaarverslagen, bekendmaken welke maatregelen ze nemen om kinderarbeid tegen te gaan;
- 3° erop toe te zien dat ondernemingen die op enige wijze gebruikmaken van kinderarbeid, een tijdsgebonden plan opstellen waarin uitgewerkt staat hoe kinderen die arbeid verrichten in hun keten, doorgesluisd kunnen worden naar het onderwijs;
- 4° de overheidssteun aan ondernemingen die niet bereid zijn informatie over kinderarbeid in hun keten weer te geven en/of geen tijdsgebonden plan opstellen, stop te zetten.

Margriet HERMANS
